

Дідковський В.О.,
Державний університет «Житомирська політехніка»,
Науковий керівник: Оксютрович М.О.,
кандидат філософських наук, завідувач кафедри
психології та соціального забезпечення,
Державний університет «Житомирська політехніка»,
м. Житомир

СОЦІАЛЬНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ПРОТИДІЇ ГЕНДЕРНО ЗУМОВЛЕНОМУ НАСИЛЬСТВУ В УКРАЇНІ ТА СВІТІ

Гендерно зумовлене насильство (ГЗН) є однією з найбільш поширених форм порушення прав людини в усьому світі. Це насильство, яке спрямоване проти особи через її гендерну належність або непропорційно впливає на осіб певної статі. Хоча як жінки, так і чоловіки можуть стати жертвами гендерно зумовленого насильства, жінки та дівчата складають більшість серед постраждалих, оскільки ГЗН є проявом глибоко вкоріненої гендерної нерівності.

ГЗН має різні форми, зокрема [1]:

- фізичне насильство (побиття, удушення, штовхання, застосування зброї, напад, вбивство тощо);
- сексуальне насильство (статевий акт без згоди або спроба його вчинити, згвалтування, сексуальні домагання, торгівля людьми тощо);
- психологічне насильство (контроль, примус, шантаж, наклеп, словесна образа, переслідування тощо);
- економічне насильство (псування майна, обмеження доступу до фінансових ресурсів, освіти чи ринку праці, невиконання економічних зобов'язань, як-от ухиляння від сплати аліментів, тощо).

Правове підґрунтя боротьби з гендерно зумовленим насильством міститься в міжнародних та національних документах. Одним із основних міжнародних актів є Конвенція ООН про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок (CEDAW), яка зобов'язує держави вживати заходів для боротьби з гендерною дискримінацією та насильством. Крім того, Стамбульська конвенція Ради Європи є важливим механізмом, що зобов'язує держави-учасниці запроваджувати конкретні заходи для запобігання насильству щодо жінок, створюючи умови для ефективного правосуддя та підтримки жертв [2].

В Україні правові засоби боротьби з гендерно зумовленим насильством передбачені в Законі України "Про запобігання та протидію домашньому насильству", Кримінальному кодексі України та Кодексі про адміністративні правопорушення України. Ці документи визначають покарання за різні види насильства, передбачають створення служб підтримки для постраждалих та посилюють відповідальність за порушення прав жертв.

Гендерно зумовлене насильство є серйозним порушенням прав людини, яке вимагає комплексного підходу до його запобігання та подолання. Визнання цієї проблеми на міжнародному рівні та впровадження відповідних правових механізмів на національному рівні є ключовими кроками у боротьбі з насильством. Важливо, щоб жертви насильства мали доступ до ефективної допомоги та правосуддя, а суспільство активно працювало над зменшенням гендерної нерівності, яка є корінною причиною цього явища.

Список використаних джерел:

1. Підтримка людей, які пережили гендерно зумовлене насильство. UNICEF, for every child. URL: <https://www.unicef.org/ukraine/documents/victims-of-gender-based-violence> (дата звернення: 06.11.2024).

2. Official Document System - UN. *Official Document System - UN.* URL: <https://documents.un.org/>.